O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVASIYALAR VAZIRLIGI

NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

NamMQI
O‘quv-uslubiy boshqarma
№ 131
«30» 08 20 24 y.

"Tasdiqlayman"
Namangan muhandislik-qurilish instituti rektori
______ Sh.T.Ergashev
2024 yil " 30 " 08 ______

AKADEMIK KO‘NIKMALAR VA KASBIY KOMPETENTLIK FANNING O‘QUV DASTURI

Bilim sohalari:	400 000 -	Biznes, boshqaruv va xuquq
Ta’lim sohalari:	410 000 -	Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishlari:	60410100 -	Iqtisodiyot
	60410200 -	Buxgalteriya hisobi
	60410800 -	Menejment

Namangan – 2024 yil

Fan/modul' kodi AKKK1204	O'quv yili 2024-2025	Semestr 2	Kreditlar 4	
Fan/modul' turi Majburiy fanlari	Ta'lim turi O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	

	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil Ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Akademik ko'nikmalar va kasbiy kompetentlik	60 m 30/ a 30	60	120

2.

I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad - akademik ko'nikmalar va kasbiy kompetentlikning mohiyati va nazariy-uslubiy asoslarini tushuntirish, shaxsiy akademik faoliyat va uni samarali tashkil etish bo'yicha tushunchalar berish, akademik ko'nikmalar va ularni shakllantirish jarayonining o'ziga xos jihatlarini yoritib berish, talabalarga akademik ko'nikmalarni rivojlantirish yo'llari yuzasidan tavsiyalar berish, talabalarda o'z-o'zini boshqarish va samaradorlik uchun javobgarlik hissini uyg'otish, talabalarda mustaqil ta'lim olish jarayonini samarali tashkil etish ko'nikmalarini shakllantirish, talabalarning jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga ko'maklashish, ta'lim olish va kasbiy faoliyatni rivojlantirishda kreativ fikrlashning o'rni haqida fikr yuritish, iqtisodchi mutaxassis uchun talab qilinadigan umumiy va kasbiy ko'nikmalar bilan talabalarni tanishtirish.

Fanning vazifasi - Talabalar ushbu fanni o'qish natijasida quyidagi keng ko'lamli ko'nikmalarga ega bo'ladilar: akademik o'qish, yozish, tinglash va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirish; tanqidiy fikrlash va o'z-o'zini namoyon etishning asosiy ko'nikmalarini egallash; vaqtni to'g'ri taqsimlash, mustaqil ta'lim ko'nikmalarini rivojlantirish; akademik konvensiyaga muvofiq akademik lug'at va matn yozish sohasida zarur bilimlarni olish; akademik matnlarni tahlil qilish strategiyalarini o'rganish; amaliy tadqiqotlar olib borish va o'quv mashg'ulotlarida muvaffaqiyatli ishtirok etish. omma oldida qanday qilib muvaffaqiyatli nutq so'zlash, bahs va munozaralarda qatnashishni o'rganish.

Kasbiy kompetentlik – talabalarni, bo'lajak mutaxassislar kompetensiyasi, ularning amaliyotdagi intilishi va qobiliyati hamda o'z imkoniyatlarini muvaffaqiyatli, ijodiy faoliyat ko'rsatish, kasbiy va ijtimoiy sohada qo'llashga hamda bu faoliyatni ijtimoiy ahamiyatini, uning natijalariga nisbatan shaxsiy mas'uliyatni his etishi, doimo uzluksiz ravishda o'z ustida ishlashi kabi fazilatlarni ro'yobga chiqarish, kasbiy kompetentlikni shakllantirishga doir maqsadlarni qamrab oladi.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fanning tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Akademik ko'nikmalar va kasbiy kompetentlik faniga kirish

Akademik ko'nikmalar va kasbiy kompetentlik fanining dolzarbligi. Akademik ko'nikmalar va kasbiy kompetentlik fanining maqsad va vazifalari. Akademik ko'nikmalar va ularning mohiyati. Kasbiy kompetentlik va uning ahamiyati.

2-mavzu. Shaxsiy akademik faoliyatni tashkil etish

Shaxsiy akademik faoliyat va uning mohiyati. Shaxsiy akademik faoliyatni samarali tashkil etish vositalari. Akademik ko'nikmalar va ularni shakllantirish. Akademik ko'nikmalarni rivojlantirish yo'llari.

3-mavzu. O'z-o'zini boshqarish va samaradorlik uchun javobgarlik.

Shaxsiy rivojlanishni rejalashtirish. O'z-o'zini boshqarish ko'nikmasini rivojlantirish. Samarali natija va muvaffaqiyat uchun shaxsiy javobgarlik. O'quv materillaridan maksimal foyda olish.

4-mavzu. Ta'lim olish jarayonini samarali tashkil etish.

Muvaffaqiyatli o'rganish: intellekt, strategiya va mustaqil ta'lim. Ta'lim olish uchun CREAM strategiyasi. Ta'lim olish jarayonida vaqtni boshqarish (time management) ko'nikmasi. Stress va noqulayliklarni boshqarish

5-mavzu. Tanqidiy o'qish va eslatmalar bilan ishlash (note-taking).

Tanqidiy o'qish va uning ahamiyati. Tanqidiy o'qishni samarali yo'lga qo'yish vositalari. Eslatmalar va izohlar yaratish. Eslatamalar bilan ishlashning samarali yo'llari.

6-mavzu. Akademik yozish.

Yozish va uning turlari. Akademik yozish va uning elementlari. Akademik yozish shaklllari. Akademik yozishni boyitish yo'llari. Plagiat (ko'chirmachilik) va unga yo'l qo'ymaslik

7-mavzu. Manbalar va adabiyotlar bilan ishlash.

Manbalar va adabiyotlar turlari. Manbalar va adabiyotlarni izlash. Manbalar va adabiyotlardan samarali foydalanish. Raqamli ma'lumotlar bilan ishlash. Foydalangan manbalar va adabiyotlarni rasmiylashtirish.

8-mavzu. Jamoada ishlash (teamworking).

Boshqalar bilan ishlash: hamkorlikda o'rganish. Jamoa tuzish va unda ishlash ko'nikmalari. Guruh ishi va uni samarali tashkil qilish. Yetakchilik qobiliyatlarini rivojlantirish.

9-mavzu. Faoliyat natijalarini taqdim qilish.

Faoliyat natijalari va ularni taqdim qilish shakllari. Natijalarni rasmiylashtirish tartibi va qoidalari. Natijalarni taqdim etish uchun dastur va vositalar.

10-mavzu. Kreativ fikrlash.

Kreativ fikrlash va uning afzalliklari. Kreativ fikrlashni shakllantirish vositalari. Kreativlikning 4P modeli. Muammolarni hal qilish (problem-solving) ko'nikmasidan samarali foydalanish yo'llari.

11-mavzu. Kasbiy kompetensiya va uni rivojlantirish yo'llari.

Kasbiy kompetensiya va uning mohiyati. Kasbiy kompetensiyalarning o'ziga xos xususiyatlari. Kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishga yondashuvlar. Kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish omillari.

12-mavzu. Ishga joylashish ko'nikmalari.

Kommunikatsiya (o'zaro aloqa) ko'nikmalari. Texnologiya bilan bog'liq ko'nikmalar. Tashabbuskorlik va tadbirkorlik ko'nikmalari. Rejalashtirish va tashkiliy ko'nikmalar. "Yashil" ko'nikmalar.

13-mavzu. Iqtisodchi mutaxassisning kasbiy ko'nikmalari.

Matematik ko'nikmalar. Ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish. Bozor tendensiyalarini sharhlash va prognoz qilish. Fanlararo bilimlar. Tadqiqotlar olib borish. Loyihalar boshqaruvi. So'rovnomalar o'tkazish. Iqtisodiy modellashtirish.

14-mavzu. Mehnat bozoriga kirib borish.

Shaxsiy maqsadlar va kuchli tomonlarni qayta ko'rib chiqish. Ish o'rinlari bo'yicha ma'lumotlar bilan tanishish. Ish beruvchilar talablarini o'rganish. Shaxsiy ma'lumotlarni ifoda etuvchi hujjatlarni tayyorlash.

15-mavzu. Munosib ish o'rnini egallash va kasbiy rivojlanish.

Soha yoki tarmoqni aniq belgilab olish. Karyerani rejalashtirish. Ish beruvchi bilan aloqa o'rnatish va ishga joylashish. O'zining professional shaxsini rivojlantirish.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quydagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Akademik ko'nikmalar va kasbiy kompetentlik faniga kirish
2. Shaxsiy akademik faoliyatni tashkil etish
3. O'z-o'zini boshqarish va samaradorlik uchun javobgarlik.
4. Ta'lim olish jarayonini samarali tashkil etish.
5. Tanqidiy o'qish va eslatmalar bilan ishlash (note-taking).
6. Akademik yozish.
7. Manbalar va adabiyotlar bilan ishlash.
8. Jamoada ishlash (teamworking).
9. Faoliyat natijalarini taqdim qilish.
10. Kreativ fikrlash.
11. Kasbiy kompetensiya va uni rivojlantirish yo'llari.
12. Ishga joylashish ko'nikmalari.
13. Iqtisodchi mutaxassisning kasbiy ko'nikmalari.
14. Mehnat bozoriga kirib borish.
15. Munosib ish o'rnini egallash va kasbiy rivojlanish.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurulmalari bilan jixozlangan auditoriyada bir akademik guruxga bir professor- o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

VI. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Akdemik ko'nikmalarning talabalar faoliyatidagi ahamiyati va dolzarbligi.
2. Kasbiy kompetensiya va unga nisbatan yondashuvlar.
3. Shaxsiy akademik faoliyat va uni tashkil etish vositalari.
4. O'z-o'zini boshqarish ko'nikmasini rivojlantirish yo'llari.
5. Muvaffaqiyat uchun shaxsiy javobgarlikni shakllantirish.
6. Akademik faoliyat integratsiyasi: nazariya va amaliyot uyg'unligi.
7. CREAM strategiyasi va undan samarali foydalanish.
8. Vaqtni boshqarish (time management) ko'nikmasi va rivojlantirish yo'llari.
9. Tanqidiy o'qish va samarali amalga oshirish omillari.
10. Eslatmalar bilan ishlash (note-taking) va foydali jihatlari.
11. Akademik yozish va samarali amalga oshirish omillari.
12. Adabiyotlarni izlash va tanlash.
13. Plagiat va uning salbiy oqibatlari.
14. Jamoada ishlash (teamworking) va uning afzalliklari.
15. Kreativ fikrlash va uni rivojlantirish yo'llari.
16. Texnologiya bilan bog'liq ko'nikmalar.
17. "Yashil" ko'nikmalar va uning foydali jihatlari.
18. Fanlararo bilimlar va kasbiy rivojlanishdagi o'rni.
19. Tadqiqotlar olib borish jarayoni va uni tashkil etish.
20. Ish o'rinlari bo'yicha ma'lumotlar bilan tanishish manbalari.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan esse, tezis yoki ilmiy maqola yozish, loyiha ishi, referat, taqdimotlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

3.

V. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- Akademik ko'nikmalar va kasbiy kompetentlik tushunchasini bilib oladi. Shaxsiy akademik faoliyat va uni samarali tashkil etish jarayonini anglaydi. Akademik ko'nikmalarni rivojlantirish vositalaridan foydalanishni biladi.
- Akademik ko'nikmalar va ularni shakllantirish jarayonining o'ziga xos jihatlarini tavsiflaydi. O'z-o'zini boshqarish va samaradorlik uchun javobgarlik hissi shakllanadi. Mustaqil ta'lim olish jarayonini samarali tashkil etish ko'nikmalari rivojlanadi.
- Kreativ fikrlash va uni rivojlantirish yo'llarini bilib oladi. Iqtisodchi mutaxassis uchun talab qilinadigan umumiy va kasbiy ko'nikmalarni bilib oladi.

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- real vaziyatga asoslangan amaliy ishlarni bajarish;

4.	• esse, tezis va maqolalar yozish; • vaziyatli topshiriqlarni (keys-stadi) yechish; • jarayonli-yo'naltirilgan ta'lim; • muhokamalarda ishtirok etish; • kichik guruhlarda ishlash; • loyiha ishi bajarish; • mustaqil ishlar bajarish; • taqdimot tayyorlash; • turli darajadagi testlarni yechish; • so'rov o'tkazish; • muammoni hal qilish.
5.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish topshirish.
6.	**Asosiy adabiyotlar** 1. Ochilova G.O., Akbarova S.Sh. Kasbiy kompetentlik. (Darslik). T.: "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi", 2022. 324 b. 2. Sheila Cameron. Business Student's Handbook: Skills for study and employment. 7th edition. Pearson Education Limited 2021. – 518 p. 3. Stella Cottrell. Skills for Success: Personal Development and Employability. 4th edition. Under exclusive licence to Macmillan Education Limited, RED GLOBE PRESS, 2021. – 407 p. 4. Stella Cottrell. The Study Skills Handbook. 4th edition. Under exclusive licence to Springer Nature Limited, RED GLOBE PRESS, 2019. – 432 p. **Qo'shimcha adabiyotlar** 5. Sheila Cameron. The MBA Handbook: Academic and professional skills for mastering management. 9th edition. Pearson Education Limited 2021. – 572 p. 6. Kathleen McMillan, Jonathan Weyers. The Smarter student: skills and strategies for success at university. Pearson Education Limited 2006. – 476 p. 7. Павел Шуравин. Ключевые навыки. Как научиться чему угодно, сменить профессию и начать новую жизнь. СПб.: Питер, 2022. – 352 ст. 8. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi - T.: O'zbekiston 2017. - 46 b. 9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining " O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi 4947-sonli Farmoni. "Xalq so'zi" gazeyasi 2017 yil 7 fevral. 10. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. "Xalq so'zi" gazeyasi 2019 yil 29 dekabr. 11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni.Umumiy o'rta, o'rta maxsus va kasb-hunar ta'limi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida farmoni. 25.01.2018 12. Sh. Mirziyoyev. Tanqidiy tahlil qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. - Toshkent: "O'zbekiston" NMIU 2017. - 104 b. 13. Toshmatov Sh, Asatullaev Allaberganov. Darslik. T.: Iqtisodiy ta'limotlar tarihi« Iqtisod-moliya»` 2018. - 341 bet. **Internet saytlari** 14. www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasi hukumat portali 15. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi 16. www.cbu.uz - O'zbekiston Respublikasi markaziy banki rasmiy sayti 17. www.stat.uz - O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika qo'mitasining rasmiy sayti 18. www.tdiu.uz - Toshkent davlat iqtisodiyot universitetining rasmiy sayti 19. www.tmi.uz - Toshkent moliya institutining rasmiy sayti.
7.	**Namangan muhandislik – qurilish instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.**
8.	**Fan/modul' uchun ma'sullar:** **Tuzuvchilar** O.Aripov – NamMQI "Iqtisodiyot" kafedrasi mudiri, i.f.d. DSc.
9.	**Taqrizchilar:** M.Isakov – NamMQI "Iqtisodiyot" kafedrasi dotsenti, i.f.n. K.Sirojiddinov – NamDU " Yashil iqtisodiyot" kafedrasi dotsenti, i.f.n.